

05

AZ EGYHÁZHOZ TARTOZÁS ÉRZÉSE

Füzetsorozat
a kalazanciusi identitásról
www.piarista.hu

coeduPIa 3.0 SCOLOPI

Füzetsorozat a kalazanciusi identitásról

TARTALOM 05

Belső
használatra

- 3 AZ EGYHÁZ SZERETETE KALAZANCIUS SZERINT
- 5 AZ EGYHÁZHOZ TARTOZÁS A MAI PIARISTA VILÁGBAN
- 6 A JELENLÉTI PROJEKTEKBE BEÉPÍTENDŐ JAVASLATOK
- 7 REFLEXIÓ ÉS CSOPORTOS MEGOSZTÁS

Megjelent 2022-ben
Piarista Rend Magyar Tartománya
www.piarista.hu

SCOLOPI

coeduPia 3.0

AZ EGYHÁZHOZ TARTOZÁS ÉRZÉSE

Irányultság, melynek révén intézményeink érzik egyházhoz tartozásukat, támogatják a piarista keresztény közösségek létrejöttét, és piarista szolgálatunknak megfelelően részt vesznek a helyi és egyetemes egyház evangelizációs és emberi fejlődést elősegítő küldetésében.

AZ EGYHÁZ SZERETETE KALAZANCIUS SZERINT

Ha csak egyetlen lelki tényezőt akarnánk kiemelni Kalazancius életrajzából, az az egyház iránti szeretete lenne. A trentói zsinat szellemében szentelték pappá, és több alapvető dologban is egységben volt a 16. század egyházával: fontosnak tartotta a papképzést, lelkesen szorgalmazta a társadalom megújulását az egyház által a világ számára javasolt „societas perfecta” modellje szerint, hangsúlyt fektetett intézményeiben a pápa iránti engedelmességre és az egyház tanítása szerinti nevelésre.

A trentói zsinat utáni egyházat olyan egyháztan hatotta át, amely meghaladta a középkori felfogást, mely szerint az egyház egy „birodalom”. Helyette az intézményi, társadalmi, szervezeti és jogi szempontokra koncentrált. Ebben az egyházi modellben egy új hierarchikus struktúra épült ki, továbbá megerősödött az egyház a világgal szembeni küldetésében, melynek lényege a világ kereszténnyé tétele. Hosszú időnek kellett még eltelnie, hogy aztán a II. vatikáni zsinat egy új egyháztani modellt állítson fel: „az egyház mint kommunió” modelljét. Talán igazságtalan lenne a részünkről, ha ezen új modell szempontjai szerint ítélnénk meg a régi trentói egyházmodellt, vagy ha nem vennénk figyelembe az akkori kor egyháztapasztalatának érdemeit.

Kalazancius fiatal papként szerzett spanyolországi tapasztalatait vizsgálva világosan láthatjuk, milyen odaadással szolgálta az egyház megújulását. Rómában könnyedén magával ragadhatta volna a kényelmes és fényűző élet kísértése, mely mivel lelki értéként volt feltüntetve, maga után vonta a hierarchiai létrán való feljebb jutást. Ő mégis az egyháznak inkább ahhoz a részéhez csatlakozott, amely felelősséget vállal az emberek bajaiért és nyomorúságáért. A trentói zsinat „karitatív robbanásához” kapcsolódva különféle testvérületekhez is jelentkezett, melyek közül kiemelkedik a Keresztény Tanítás Testvérelete.

A „megtérés öt éve” (1592–1597) alatt lelkiségüket mélyen megélő, az apostoli munka és a szeretet megélése iránti nagy buzgóságtól áthatott emberekkel alakított ki kapcsolatot. A Keresztény Tanítás Társulatához tartozó Leonardi Szent János, továbbá a kármelita Domenico Ruzzola és Juan Otazua Madariaga megismertették vele a kármelita lelkiséget és Avilai Szent Teréz reformeszméit; az első római tartózkodási helyének szomszédságában élő ferencesek ébresztették fel benne az Assisi Szent Ferenc Szegénység Úrnője iránti szeretetét; vonzotta Néri Szent Fülöp munkája és lelkisége; együttműködött Lellisi Szent Kamill-lal betegápolói apostoli munkája során, továbbá barátságot kötött Leonardi Szent Jánossal, az egyház missziós tevékenységének nagy előmozdítójává.

A szegénység, mely eleinte egy megküzdendő fogyatékoság volt Kalazancius számára, idővel az élet és a lelkiség alapvető elemévé vált benne, olyannyira, hogy elengedhetlenné vált számára mind az apostoli munka, mind az általa megvalósítani áhított szerzetesi életmodell szempontjából. A Kalazanciust ábrázoló szentképek nagy részén az alapító épp a gyerekeket vagy Máriát öleli át, pásztorbotját és a püspöksüveget pedig a földön hagyja.

Az iskolák iránti szeretete, a más egyházi szervezetek bevonására tett kísérleteinek kudarcra és mély lelkisége arra indította, hogy a megszentelt élet egyik új formájának létrehozását kérvényezze az egyházban. Minden iskolát egy a teljes szegénységet fogadalommal vállaló szerzetes közösség fog működtetni. Az 1617. március 6-án kiadott „Ad ea per quae” kezdetű pápai brévével V. Pál pápa hivatalosan is jóváhagyta az egyházban a Kegyes Iskolák Isten Anyja Szegényeinek Páli Kongregációját. Így a Kalazanci Szent József

„A rend
»növekedési«
válságon megy
keresztül, ezért
Kalazanciusnak
különféle
vádakkal kell
szembenéznie.”

által tizenhét évvel korábban létrehozott világi tanárok társasága szerzetesrenddé alakult. Az alapítót nevezték ki a rend és az iskolák vezetőjévé, aki egyben hatalmat is kapott a rend szabályzatának megalkotására. 1620-ban Narniban dolgozta ki a Konstitúciót, mely sokatmondó kifejezéssel indít: „Isten egyházában”. Kalazanciusnak semmi kétsége afelől, hogy a Kegyes Iskolák „egy eltérő szolgálatú, Isten egyházában szükséges és sajátos jellegű” szerepet töltenek be (*Emlékirat Michelangelo Tonti bíborosnak*). Meggyőződése, hogy Isten műve. Az egyház intuíciója világos: a Kegyes Iskolák legszegényebbeket megcélzó szolgálata megszentelt életű személyek jelenlétét igényli.

Kalazancius leveleiben, akárcsak kritikai életrajzában, hétköznapi példákon keresztül láthatjuk, milyen mély egyházi érzés fűtötte az alapítót. Sok bíboros értékelte és támogatta a munkáját, mások azonban hagyták, hogy magával ragadja őket az előítéletek ellenséges szele az egyház ezen újdonságával szemben. A Roma és Tonti bíborosoknak írt emlékiratai megmutatják, milyen heves vágy élt benne, hogy javaslatát az egyház műveként értékeljék. Mivel az iskolák előmenetele érdekében támogatásra volt szüksége, szívélyes – egyszerűségtől és gyakorlatiasságtól – áthatott kapcsolatot épített ki több püspökkel és bíborossal.

Hosszú élete során Kalazanciusnak több pápát is volt alkalmja megismerni. VIII. Kelemen adományokkal támogatta a közösség első lépéseit. V. Pál és XV. Gergely Kalazancius jó barátai voltak, ami a kongregáció „páli” jelzőjén is világosan megmutatkozik. XV. Gergely volt az, aki a kongregációt rendi szintre emelte, még hozzá egy jogilag különösen is nehéz időszakban, amikor tilos volt ilyen jellegű határozatot hozni. Intézményünk pártfogója, Agustiniani bíboros volt az, aki segített a pápasággal való baráti kapcsolat kiépítésében.

A rend »növekedési« válságon megy keresztül, ezért Kalazanciusnak különféle vádakkal kell szembenéznie: köztük néhánynak van alapja, sok vádat azonban az előítéletek és az ellentétes érdekek táplálnak a nép körében egyre nagyobb népszerűségnek örvendő intézménnyel szemben. Átlapozva az akkori vádaskodó és rágalmozó leveleket, elmarasztaló ítéletekkel is találkozhatunk az intézménynek annyi szenvedést okozó egyházi szervezetekkel szemben.

Sozzi és Cherubini renden belüli vádaskodása Albizzi bíborosnál talált visszhangra, ami sokat ártott Kalazancius kezdeményezésének. A konfliktus akkor érte el tetőfokát, amikor Kalazanciust és társait eltávolították vezetői tisztségükből, és Sozzit nevezték ki általános előljárónak. Bár már VIII. Orbán is igen ellenségesnek mutatkozott, még ellenségesebb volt X. Ince pápa, aki 1646-os brévéjében feloszlatta a rendet. Kalazancius hite rendkívüli méreteket ölt: „Nincs akkora seb, amelyre gyógyír ne lenne, és én biztosra veszem, hogy amit nem kapunk meg az emberektől, azt Isten pótolni fogja, aki irgalmassága folytán örömmel egyengeti majd minden ügyünket az ő nagyobb dicsősége szerint” (4340. levél). Nem veszíti el a reményt, nem támadja meg a döntést annak ellenére, hogy világosan látszik, milyen nagyhatalmú ellenségek vesznek körül a szentatyát. A korábbi pápáktól kapott támogatás arra indítja, hogy keresse tovább, hogyan tudna szolgálatával továbbra is hozzájárulni az egyház építéséhez. Szentünket a hitnek e sötét szakaszában éri a halál, és halála pillanatában attól a pápától kéri a feloldozást és áldást, aki lerombolta a művét.

AZ EGYHÁZHoz TARTOZÁS A MAI PIARISTA VILÁGBAN

A mai egyház a II. vatikáni zsinat egyházmodelljét követi, mely bár már ötven évet tudhat a háta mögött, még fejlődési és megvalósulási fázisát éli. Az egyházat többé nem belső szerveződésének és megerősödésének kérdése köti le, hanem szeretettel tekint a világra, melynek mind örömeiben, mind várakozásaiban osztozik, és úgy érzi, arra kapott meghívást, hogy egy jobb világ ügyét szolgálja.

Ebben az időszakban folyamatos a meghívás az új evangelizációra (II. János Pál: *Nowa Huta*, 1979; Santo Domingo, 1992), arra, hogy váljunk újból missziós

tanítványokká (XVI. Benedek: Brazília, 2007), hogy legyünk kilépő egyház (Ferenc: *Evangelii gaudium*, 2013).

A Kegyes Iskolák – hűen e missziós és evangelizációs érzékenységhez – együttműködnek az egyházzal Isten országának építésében, méghozzá a „nevelve evangelizálás” szolgálata által, melyet a gyerekek és a fiatalok, különösen is a legszegényebbek között valósítanak meg, kisgyermekkortól kezdve. Ferenc pápának a *Kalazanciusi jubileumi évre* (2017) megfogalmazott üzenete emlékeztet bennünket az egyházban megvalósuló piarista szolgálat aktualitására és egyháziasságára:

„Jóllehet a mai körülmények eltérnek azoktól, amelyek között a rend született, az biztos, hogy a szükségletek, amelyekre válaszol, lényegében ugyanazok: a gyermekeknek és a fiataloknak szükségük van olyanokra, akik ellátják őket a *pietas* [istenhit] és a *litterae* [tudás] kenyerével, a szegények továbbra is hívnak és összefogásra hívnak titeket, a társadalom igényli az evangélium értékei szerinti átalakulást, Jézus örömhírét pedig el kell vinni minden népnek és nemzetnek.”

Mi, piaristák, szerzetesek és világiak – egyek a piarista keresztény közösségben – mint rend és mint egyház, Kalazancius ma élő örökösei vagyunk.

A Kegyes Iskolák mint szerzetesrend az egyházat a megszentelt élet egyik különleges formájával is gazdagítja különböző hivatások egy közösségben való egyesülése révén, melyek az egyházzal való kapcsolódás egyik lehetséges módjaként kínálnak a gyerekek, a fiatalok és a felnőttek számára.

Elsődlegesen a **piarista szerzetesek** felelőssége, hogy megjelenítsék Kalazancius lelkipásztori gondoskodását, és hogy megvalósítsák az egyház által rábízott küldetést. A közösségi életről mutatott példájuk és a legkisebbekért létrehozott intézményeik által nyitott, párbeszédre kész és emberközelit életmódot igyekeznek folytatni, amely megkönnyíti az evangéliumhoz és a szentségekhez való szeretettelgi odafordulást.

A **piarista testvériségek** kis közösségeket alkotnak, ahol szerzetesek és világiak gyűlnek egybe Kalazancius nevében, ami lelkeséggel, egy konkrét életmóddal és a szükséglet szenvedő gyerekek és fiatalok közötti misszióval ruhazza fel őket. Mivel lelkesedéssel éljük piarista életünket, továbbra is azzal a javaslattal fogunk a fiatalok és a felnőttek felé fordulni, hogy ismerjenek meg bennünket, hogy kapcsolódjanak be az életünkbe, és hogy karizmatikusan is integrálódjanak a rendbe. Minden évben újabb és újabb személyek kapcsolódnak a piaristákhoz, és új módon gazdagítják a piarista családot abból a meggyőződésből kiindulva, hogy a piarista karizmát lehetséges megosztani a világiakkal is.¹

.....

¹ PIARISTA REND GENERÁLISI KONGREGÁCIÓJA: *Piarista Rend Testvérisége*, 2011.

E világi tagok közül néhányan jogi szinten is kapcsolódnak hozzánk – **piarista világiakként** –, miközben a szegénység és a rendelkezésre állás hivatásuk és világi életmódjuk szerinti megélése mellett kötelezik el magukat.

Körülöttük pedig még sokkal több ember gyűlik össze és még sokkal több élet fakad, ugyanis a legkülönbözőbb emberekből – öregdiákok, családok, hitoktatók, csoportvezetők, tanárok, önkéntesek részvételével – alakul meg a piarista keresztény közösség. Vannak közöttük, akik azért, hogy munkahelyükön vagy önkéntes tevékenységük során mindennap egyre inkább meg tudják élni piarista hivatásukat, részt vesznek a **megosztott küldetés** csoportjaiban. Heti összejöveteleik középontjában mindig az eucharisztia közös ünneplése áll.

Ez a piarista küldetés új alanya – melynek középpontjában a testvériesen összekapcsolódó szerzetesek és világiak állnak –, mert tudatosan és elkötelezetten töltik be ezt a funkciót, mert még több embert hívnak meg az ebben a küldetésben való részvételre, és mert az egyházzal való kapcsolódás helyeként kínálnak az erre vágyó emberek számára: szerzetesként vagy világitként is lehet valaki piarista.

Piarista keresztény közösségnek nevezzük, és sokféle módon jelenik meg a piarista intézmények életében: a vasárnapi szentmisében; az év kiemelkedő ünnepein; szerzetesek és nevelők, hitoktatók és csoportvezetők megosztott küldetéssel való megbízásában; a többi piarista jelenlétével és a rend többi közösségével való kötelékben és a köztük történő információáramlásban; a projektek közös megvalósításában az iskolán belül és kívül egyaránt, melyek közül sok a leginkább rászorulókkal való szolidáris bánásmódról szól, stb.

Az egyházzal való csatlakozásnak a piarista karizmához való kapcsolódáson keresztül megvalósuló formái a *Részvétel a Kegyes Iskolákban* című direktóriumban lett részletesen kifejtve, melyet a 47. egyetemes káptalan hagyott jóvá 2015-ben.

A legutóbbi egyetemes káptalanon a Regulában történt néhány módosítás, ami igen jelentős egyházi tartalommal bír: meghatározták, mit jelent a „piarista jelenlét”. A *Regulát* kiegészítették még egy ponttal – a 12. ponttal –, amely úgy határozza meg, mint „azoknak a közösségi és apostoli intézményeknek az együttese [és a körjük épülő kapcsolatoknak a szövődése], amelyek egy hely konkrét piarista valóságát alkotják. Ez a »hely« helyi, tartományi [demarkacionális] vagy egyetemes szinten kapcsolódhat a rendhez. Piarista jelenléteiket megfelelő tervekkel és támogatással látjuk el, hogy növekedjenek és megszilárduljanak.”

Meghatározták továbbá a „piarista keresztény közösség” fogalmát is. Bekerült a *Regulába* egy új pont – a 103. –, amely így szól: „Törekedjünk megerősíteni jelenlétünket valamennyi helységben a piarista keresztény közösség kialakításával, amelyben a szerzetesek, a piarista testvériségek tagjai és a piarista jelenlét egészéhez tartozó személyek mind tudnak találkozni, hogy megosszák hitüket egymással és növekedjenek piaristaságukban.”

A renدهz kapcsolódó személyeknek az egyház életébe történő bevonása szempontjából különleges jelentőséggel bírnak a **pasztorális folyamatok**, amelyek a korai gyermekévekből kiindulva túlmutatnak az iskolai éveken. A Kalazancius Mozgalom az, amely intézményi szinten koordinálja ezeket a csoportos folyamatokat, örökdi azok piaristasága fölött, továbbá javaslatot tesz a Kegyes Iskolákhoz való kapcsolódás különféle formáira (módozatok). Lelkisége és alapvető irányvonalai az alapítási dokumentumokban olvashatóak (*Küldetésnyilatkozat, A Kalazancius Mozgalom törekvései és módszertana*).

A Kegyes Iskolákban is helyet kapnak olyan **képzési tervek**, amelyek meghívják a piarista élethez és intézményekhez kapcsolódó személyeket, hogy képezzék magukat, és hogy tisztázzák magukban, hogy a renden keresztül milyen formában kívánnak az egyház életébe bekapcsolódni. Fontos megemlítenünk a megosztott küldetésbe vagy a testvériségbe torkolló képzési folyamatokat, de minden más olyan képzési tapasztalatot is, melyek segítenek a karizmánkban való elmélyülésben.

Mivel rendünk – a közös felelősség égíse alatt – szeretne mélyebbre ásni az egyház megújulásának kérdésében, támogatja a **piarista szolgálatok** megvalósulását, melyek egyházi valóságunkban a Kegyes Iskolák és küldetésük szempontjából alapvető szolgálatokat takarják. Sajátos képzést nyújtanak, hosszútávú elköteleződést kívánnak meg, és látható megbízatás formájában valósulnak meg a piarista világ különböző helyszíneinek piarista keresztény közösségeiben. A rend három szolgálatot indított el: a világi pasztorális szolgálatot, a keresztény nevelés szolgálatát és a szegényekkel való törődés szolgálatát a társadalom átalakulása érdekében. Mindhárom saját szabályzattal rendelkezik, és a fent említett direktórium szorgalmazza e szolgálatok előrevitelét. Referenciadokumentuma a karizmatikus integrációért és a megosztott küldetésért felelős generálisi titkárság által 2011-ben kiadott *Részvétel a Kegyes Iskolákban. Irányelvek* című dokumentum.

A rend létrehozott egy megosztott küldetést lehetővé tevő platformot a rend és a piarista testvériség között – az **Itaka–Escolapios hálózatot** –, mely olyan területeken mozdítja elő a piarista küldetést, mint például a nem formális nevelés, az evangelizáció, az érzékenyítés, a helyi erőforrások, az oktatási infrastruktúra, és még sok más olyan projekt formájában, melyeknek címzettjei elsősorban a legszegényebb gyerekek és fiatalok.

A piarista keresztény közösség az egyes jelenlétekben bekapcsolódik az adott földrajzi térség helyi egyházába és az ottani egyházmegyébe, még hozzá olyan formában, hogy csatlakozik pasztorális projektjeihez, továbbá sajátos stílusa szerint járul hozzá ahhoz a konkrét misszióhoz, amelyet az egyház kijelöl számára. Távol áll tőlünk, hogy egy elszigetelt csoport legyünk, sőt tisztában vagyunk azzal, hogy az egyház mint kommunió arra hív bennünket, hogy az egyház más karizmáiból is gazdagodjunk, és hogy Isten népének többi tagjával egyeztetve saját kincsünket is beillesztjük az egyház szervezetébe. Így jelen vagyunk olyan struktúrákban és csapatokban, melyeknek a feladata a karizmák összeegyeztetése: katolikus iskolák hálózatai, keresztény közösségek köre, ifjúságpasztorációs csapatok, hitoktatás, családpsztoráció, hivatáspasztoráció, világjak, szerzetesközösségek hálózatai. Emellett, ha kéréssel fordul hozzánk, készek vagyunk együttműködni a helyi egyházzal szükségletei kielégítésében.

A JELENLÉTI PROJEKTEKBE BEÉPÍTENDŐ JAVASLATOK

1. Ismerjük meg és becsüljük meg alapítónkban az egyházzal tartozás mélyeséges érzületét.
2. Ismerjük meg és gondolkodjunk el a jelenlegi egyházi dokumentumok tartalmán, hogy össze tudjuk egyeztetni az egyház javaslatait piarista valóságunkkal.
3. Ismerjük meg a Kegyes Iskolák referenciadokumentumait, hogy az egyházat a rendből kiindulva tudjuk építeni.
4. Gondolkodjunk el a szerzetesi hivatás és a különféle világi hivatások szerepén, továbbá azon, hogy miként kellene alakítani a piarista jelenlétet és a piarista keresztény közösséget.
5. Erősítsük meg képzési terveinket és pasztorális folyamatunkat, melyeknek legyen része a Kegyes Iskolákba – így az egyház életébe – való bekapcsolódás módjaira tett javaslat, különösen is a Kalazancius Mozgalom formájában.
6. Népszerűsítsük a hiteles piarista hivatáskultúrát a jelenléteinkhez tartozó összes személy között, és foglaljuk bele a renدهz való kapcsolódás különféle formáit.
7. A piarista jelenlét és a piarista keresztény közösség megalakítása és irányítása során ösztönözzünk mindenkit a közös felelősségvállalásra.
8. Építő hozzáállással vegyünk részt a helyi egyház életében, tegyük hozzá piaristaságunk értékeit, fogadjuk be a különféle karizmákat és javaslatokat, továbbá álljunk mindig rendelkezésre, hogy elvégezzük a helyi egyház javát szolgáló munkákat.

REFLEXIÓ ÉS CSOPORTOS MEGOSZTÁS

- *Oszd meg a csoporttal, hogy milyen kapcsolatban volt Kalazancius az egyházzal! Milyen következtetéseket vonhatunk le a példájából a 21. századra vonatkozóan?*
- *Oszd meg, hogy az egyházzal kapcsolódás milyen formákat kínál fel a rend azoknak, akik részt vesznek valamely piarista intézmény életében!*
- *Vizsgáld meg saját piarista jelenléted működését abból a szempontból, hogy mennyire része a közös felelősségvállalás!*
- *Vizsgáld meg saját piarista jelenlétedet a piarista hivatások sokfélesége és piarista keresztény közösségként való megvalósulása szempontjából!*
- *Véleményed szerint mennyire illeszkedik a városodban működő piarista jelenlét a helyi egyház életéhez? Mit tesz hozzá a helyi egyházzal, és mit kap tőle?*